

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

"Slogom rastu male stvari, a neologa sve pokvaru" Nar. Posl.

Predplata u poštarnom stoji 2 for., a seljsko samo 1 for. za celu godinu. Karnevalni 1 for., a seljsko 50 novčića. Za pol godinu, Izvan časovno viša poštarnina, ali je već najmanje 8 novčića to su voljni, da im list kajemo strinjamo ukupno pod jednim zavojem i linom, darat deme za 10 novčića na godinu stakom. Novčić se tako kroz poštarnu *Naravnici*. Imo, prezime i najbliži Posta valja jasno označiti. Komu List nedio na vrieme, neka to javi odpravnosti u otvorenom platu, za koju se neplaća nikakva poštarna, napisat izvana Reklamaciju. Tko List prima i drži, ako je poslen, to ga i plaća.

Poziv na predplatu.

Molimo sve p. n. predplatnike našeg lista, da nam predplatu za tekuće polugodišće sto prije posalju, a dužnike da već nekasne svoj dug namiriti.

Uredništvo.

Zašto njemački nastavni jezik?

Dr. Vitezović izrazio je sa svojim spomenikom visokom ministarstvu na nastavu zakonite želje i opravdane zahtjeve Hrvata Istre. Iz duše je progovorila i Slovencem Primorja: "Edinstvo" pretiskala je sve točke tog spomenika i odobrila ih posve. U njemučem slazu se njegove želje i sa željama Talijanah Istre, a stalno i onih u Trstu i Furlaniji, a to je preustroj učiteljista u Kopru i Gorici.

Kako se vidi iz izvršenog djelovanja slavarskoga sabora, što smo ga u 14. br. tiskali, učinilo je školski saborski odbor mnogo predlogah. Među njima i onaj o preustroju dviju navedenih učiteljista - Stah - predlog, koji se posvećuje slike: da se najme sve predmete u narodnih jezicib predaje, a da bude njemački jezik kao obvezatan predmet.

Kad smo bili u 13. broju napisali njekoliko riječi o Vitezovićevom spomeniku pozvali smo „sve muzeve za narode Primorja i za monarhiju posteno misleće, da nam navedu i samu jednu opravdu prigovor željam i zahtjevom udržanju u tom spomeniku.“

Do sada odgovorili su neizravno na naš poziv samo gg. Babuder i e. kr. povjerenik u saboru porečkom, i to samo izbiru na učiteljiste u Kopru.

G. Babuder opravdava sadanje stave toga učiteljista obziru na državne

financijalne okolnosti, sa stednjom. G. vladin povjerenik sa potrebom poznanja i širenja njemačkoga jezika.

Naše državne financijalne stanje nije najpovoljnije: više se troši, nego li prima. Trebalо bi dizati poreznu snagu naroda, i. j. blagostanje njihovo s jedne strane, i stediti, gdje se može bez uštrba narodnjega probitka, s druge strane.

Stedili moralio bi se svuda prije, nego li u zavodili naobrazbe, imenito zavodji naobrazbe onih, koji imadu doći danas sutra među narod i naneću ga bolje gospodarstvo. Stedju pri tom upravo se protivi narodnjemu blagostanju, njegovoj poreznoj snagi, poboljšanju državnih finansija.

Ako bi se pak i kod takovih zavoda stedili imalo, zar se to ima činiti samo u Primorju? Zar samo kod nas da se stedi? — Tirol s Vorbergom ima 880.000 stanovnika i četiri mužka učiteljista. Vojvodstvo Saleburško ima 150.000 stanovnika i *mužko učiteljiste*. Primorje ima preko 600.000 stanovnika i moralo bi imati prema Tirolu i Vorbergom tri mužka učiteljista, prema Saleburgu četiri. Nit g. Vitezović nit vis. sabor porečki nepitaju toliko. Oni so zadovoljavaju sa jednim učiteljistem mužkim, ali preustrojenim, na temelju zakona. To jedno stojalo, bi možda još nadan put toliko koliko saleburško: 600.000 stanovnika Primorja zasluge valjda dvostruko od onoga, što imade 150.000 stanovnika Saleburga. G. Babuder, a s njim i oni koji podržavaju učiteljiste u Kopru, ceni valjda bar u polovici toliko vrednim svakoga Primorca koliko svakoga Saleburzana. — Ako i jest prvi Hrvat, Slovenac ili Talijan drugi Njemač!

Preuredjeno učiteljiste stojalo bi, kako nam Vitezović, 2000 for. više, neka bi i 3000, nego li sadašnje. Zar bi imala država, koju troši na godinu preko 400 milijunak forintih (Cislajtanija),

propasti radi 3 tisuća forintih, koje bi se na učiteljiste u Kopru potrošilo? Zar se ima radi pristojnje tih triju tisuća forintih raditi proti volji, proti opravdanju želji stanovnika Istre i ukupnoga Primorja? Zar se ima radi tih triju tisuća forintih, raditi mimo svrhe, pučke obuke, koja je označena u državnom zakonu (14. maja 1869. g. l.); i mimo svrhe odgoja, pučke učiteljih, zabilježenih u narodbi ministarstva za nastavu (20. maja 1874.)? Nit kono, sredstvo, nit kamo svrha, obuke nije nlgđe u zakonu zabilježen njemački jezik. Ako ga je nedavno padse ministarstvo i kao sredstvo i kao svrhu zavelo, a ono bi ga implo sadajuće ministarstvo, jednako pravedno svim narodom, majom ukinuti. Radi triju tisuća forintih, neće dopusiti, da se narodnoj Primorju nepravda događa.

Nego, g. vladin povjerenik veli nam, da je potrebno poznanje i širenje njemačkoga jezika.

Mi bi slijilo, radi znati, kako je g. vladin povjerenik *dokazao potrebu*, da se njemački u Primorju znade i siri. U Primorju, gdje Njemačac urodjenih nejma! U Primorju, sačinjavajućem dielu monarhije, u kojoj imadu po zakonu svi narodi jednaka prava! — Nadamo se, da su mu gg. Constantini i Amorose odgovorili, kako valja. — Kad se je radio u tršćanskom saboru o pravnicu akademiji i htjelo dokazati, da je primorskoj mladeži potreban njemački jezik, odgovorio je jedan zastupnik: Dok se državni zakoni postupi, došće netreba, nasm. činovnikom, njemačkoga jezika znati. Takav odgovor bio bi pristojao g. vladinom povjereniku, gledajući, na naše učitelje, slapace, bio bi još, opravdanji.

Nam se neće dajljivo o toj stvari. Dosta budi još ovo.

Prejasna naša vladajuća kuća nejmā već njemačke krune. Njemačko carstvo

nije već identično sa habšburškim naslednjim zemljama, kako se je dugo vremena smatralo. Probitci njemačkoga carstva u prošlim su sa probiti nase monarhije. Njemačka želi protegnuti svoju vlast do jadranskoga mora. Zar da njoj se širenjem njemačkoga jezika u Primorju put do moguć pripravlja??

Članovi zemaljskoga odbora.

Sve žemlje u Cislajtaniji u kojih Slaveni stanuju, osim Galicije i Dalmacije, imaju saborske većine protoslavenske i one, u kojih je većina stanovnika Slavenih, kao glavni uzrok tomu. Imu se izabrali u izbornom redu a onda u pritisku, koji se je za prijašnjega ministarstva na Slavene činio.

Takovom zemljom je takodjer Istra. Velika većina stanovnika njegovih, Hrvati su. Velika većina zastupnikih u porečkom saboru ipak nije hrvatska. Mnogo će se, dok se to preokrene.

11 zastupnikih izabiru gradovi, a ti su nam većinom otuđeni.

5 jih izabire veliki posjed, a taj nam je malo ili nimalo prijazen.

Isto može se reći i o trgovacko-obrtničkoj komori, koja izabire 2 zastupnika.

Biskupi: sve naša krv, nedolaze u sabor.

Izvanske občine izabiru 12 zastupnika.

Toliko bar moralio bi biti već sada Hrvata zastupnikih u saboru porečkom, jer su izvanske občine sve bez iznimke čisto hrvatske.

Toliko jih nije. Većina ipak te dvajstvorce bila je izabrana ili voljom ili privolom nječili Hrvata Istre, i. j. kao hrvatski narodni zastupnici.

Što je u njekih prevarilo, to se imao kod budućih izbora popraviti. Imo se izabrali čisto hrvatsku krv, izkušane Hrvate.

PODLISTAK.

PHYLLOXERA VASTRATRIX

(TRSTI USENAC)

U ISTRI.

Izražavajući ovako sa profesorom Štefaniom u Boletinu više dana trave, dodjoh do ujerenja, da phylloxera nije nijedan razgranjena u jednakoj množini kao što je to bivalo u vinogradih u Francuzkoj i Klosternburgu. Uzrok tomu bili će moguća taj, što su ovdje vinogradi veoma mrtvi, te su više puta uslijed neprostane kise bili i sasna pod vodom, da pade, kada viogradar kaže, morali su jedne godine držati berbu na čamcih; toliko je bilo u vinogradim vode. Poznato je tako, da rade mrtve phylloxeru uništiti, ako složi dute vranjena na zemlji, gdje se phylloxera nalazi, zato u Francuzkoj sade samo tamno vinograd, gdje se može rada na njoj sputati, i tako

imado do sada ovakovih vinogradnih signum se već 8 godina učinilo, i to iz urota, budući da se već 4 godine opaža na vinogradih, da propadaju i zaostaju u raslin. Kad se ovaj znakovni na trsu pojavlje, sigurno ga je phylloxera već 8. do 4 godine prije unistivila, zato i nije sumnjati, da je samo na onom trsu phylloxera, koji slabu raste, posto ista može. Čitave dve do tri godine prije znakova na trsu, koji još sasna zdravo i krepko igledje. Kad traži u 8. godini počine u atom normalnog razvijajući zaostajati, onda već obično phylloxera isti zapusti, te se preseli na zdrav.

Kao što već napred rekli, učinilo se phylloxera osim u 12 vinogradih u dolini Sicilie, također i na trigu malog grada "Isola", 2. sata udaljeno od Pirana prama Trata. Otkud je ovamo došla phylloxera također se nezna. Sumnja se ipak, da je ista mogla doći i kao ktilata phylloxera preko grada iz vinogradab piranskih ili je pak došla s treom "Aruadu Donax", koji se u Isoli, gdje luna mati, drvi, upotrebljuje u vinogradih mjesto drvenih kolaca. Običaj je naime Pirani, da jaku puno sade ove trstike, te ih prvu i drugu godinu upotrebljuju u

vinogradih mjesto kolaca. U trećoj godini ili već u drugoj, postave trstike za trs prekratka, onda se poveća a snope, te se prodaje u Isoli. Kopri, gdje se upotrebljuju u vinogradu za pasulje, maloće, paradaia itd. ili za ogradi vinograda. Kako lako je moguće, da koja phylloxera bude isleto na trstiku, koja stoji u sredini modjui, korenom trsa, to se tako primene i u jednog vinograda u drugi, i u jednoj, okolicu u drugu. Moguce je također, da je phylloxera donešena tamo voćem i grožđjem, kojega se osobito u Piranu mnogo svake godine donosi, to se objesno omota sa lozovim lisicem, na kojim se lako, može nalaziti kritika phylloxera ili njena jeja.

Jedno i drugo uzbudjaju sumnju, da je phylloxera moguće na više mjestih u Istri rasprostranjena, gdje se danas još ne poznaju trsne. Prof. Belli, koji je propagator nekog vinogradarske prodrage Istre, kaže, da nije, nječi, druga drugog phylloxera, na ipak nemote za sigurno jamčiti, da je neobično drugo, bilo, budući, mu nije bilo poznuda moguce, sve sumljivo trse pregledati, niti nije mogao, od naroda poznata sasnat, gdje se sumljivo trsne nalaze, bojedi se, da ne bi jima

Na narod, koj ta dvanaestorica zastupa, imao bi bio porečki sabor sa svim tim veće obziru uzeti, nego li ga je uzeo.

Taj narod morao bi imati u zemaljskom odboru ~~bar~~ jednoga svoga čovjeka, da u njem njebove probitke zastupa.

Morao bi ga imati, al ga nejma.

Predsjedniku odboga, zemaljskomu načelniku dru. Vidušiu majku hrvatski govor, ali se on hrvatskoga jezika valjda srami!

Prisjednici su svi Talijani.

Dvije stotine tisuća ljudi, Hrvata i Slovenci u Istri, nejma među pete-rtinji članovi zemaljskoga odbora čovjeka, kojega bi srdece za nje kucalo, kojega bi um za nje umovao, kojega bi govor za nje govorio, kojega bi ruke za nje radile!

Toliko u kratko na izbor gosp. Cancianu, a kôô prisiednuca zemaljskoga odbora, izabranogu između zastupnika izvanskih občina! Istež! To je nacelno, jer proti osobi njegovoj nista nejednâo, nešto drugo, da se radi o tem. Sjedanju
na izboru prisustvovalo je gotovo pola
članova občine, i to u velikom broju
DOPISL.

DOPISI.

Iz srednje istre.
Veekrafati Hrvati u Istri i živost
svoje jade, pa komoli sreće, kad bi
sam, se jedaram, pravednim, zaltleyon
najim, zadovoljio! Al, ne, niti, moj brajanec
pas, kojih je delična, vjernost, na glau-
čev glavnom gradu, pokrajine niti, ner-
azumiju, ili, još, neće razumjeti, pa, sloga-
rimi, cjenju, "N. Sloga", ovo, kao
primesak, članku, u, predzadnjem, broju,
lede našeg jezika, na, sudu. A što, to
je, našem, žemaljskom, saboru, sudimo i
čećemo? U, njemu, nemamo, niti, dovolj-
og, broja, poslanikom, koji se iziskuje,
i poduprijeti, samo, koj, predlog, —, a
i broj, po, putnjem, saborskom, po-
vzniku, užodi, —, slušaj, pa se čudi,
— na, ceteri, osim, predlegatelja, —, pa
sem, reći, da, nisu, "dobro", zastupane
trećine, našeg, pučanskih! Obazriač
se, pak, na, ovo, saborsko, zasjedanje,
je, ove, dne, bilo, i, bitisalo, i, površ, li-
bije, u, odnosne, obielodanjene, tipise,
te, nemože, nego, srđe, zasebsti. Že-
aljaki, po, poglavar, začvaraju, saborsko
sjeđanje, iztknu, kako, zastupnici, svj-
et, razlike, narodnosti, matoje, složno-
stidici, ovu, pokrajinu, u, svih, njezinim
obiteljic, — pa, i, to, bi, sve, dobro, bilo
zrebiti, je, da, bi, svagdje, tako, bilo, kad
se, uz, to, svakomu, pravicu, krojilo,
ili, joj, kad, je, onim, koji, smaju, skare-
skukno, u, rukuh, u, usnih, med, a, srdeu,
1. Nenavodeć, bo, ovđje, ni, malo, kolika-
gra, podigla, gledje, nastavna, jeziku
d, dvih, pučkih, školuh, gđje, su, kod
dne, agoljni, "levati", dočim, kod, druge
mo, nekoje, pridose, obitelji, talijanski-
re, dosta, je, znati, da, se, u, VI, sied-

nici dne 22. pr. m. kazalo, da se sti-
pendije i podpore talijanskim djakom
dielilo, samo zato, sto jih u pretežno
većem broju ima. Ali gosp. Doktore,

srame svojega porekla, naime da su Hrvati. Ako bi jimi se kakov šarenjathtio i zato narugati, oni mu tu zločuzaju i dobro odvratiti. Kod izborah za carevinsko viđenju svi kao jedan čovjek glasuju za narodnu stranku, što je i u ovom listu bilo obitelodanjeno. — Ažihovo narodno postjeće nedá se noveven kupiti, strah jih je nepredobiva. Poznato je, koliko je predbrojnikah „N. Sloga“ u Rakotolah, — gdje svaka treća kuća prima i čita te hrvatske novine, — malo je ovde obiteljih, koje je nečitaju. Dapaće, imademo kuću od pet—seset stanovnikih, koji ju, izuzam jedne stare, sví čitaju, mužko i žensko. Kad je služba božja, dodje li u rakotolsku crkvu, to u njoj opazis veliki broj, osobito mladjarije, ženskih i mužkih, gdje su mirno i pristojno zadubljeni očima u molitvene knjige. (dakako hrvatske); tako da se u razmjeru pučanstva niš u gradovih toliko ne čita u crkvi. A, po onom što vidim od djece, rek bi da se ni u školi našoj nedrieme.

Dakle, jeli, nijeli ovde pukla hrvatska sviest? — S tim mislim da sam izpunio ovo moju zadacu. — Pozdravite mi Franinu i Jurinu; a ja idjem nesto sena grabiti.

Jedan kmet

Iz 'okolice Poreča' — početkom Julijsa 1880.

„Ovih jo danali na našu veliku za-
lost bio premešen“ odavde tamо na
Labinsku, „prečastni gosp. Ivan Bar-
balle, kapelan za hrvatski put porečke
plovjanje. Za nas jedine je to veliko
gubitak, jer ne imamo, koji bi nas tješio
u našoj velikoj trži; sviesnih i narod-
nim duhom napojenih svećenikah u
ovoj okolici nema, a gospodu mjesto
da pomazu, to ona ihće, da li sedja
piceaju.“

Mi nevoljni Hrvati raztreseni smo po selih okolo Poreća, glad i nevolja nás muči svakojako; a nije tko bi nam pomogao, koj bi nas tjesio i podučavao.

Nas preljudljeni kapelah Barbalić, koj se dosta mnike namučio ovih sedam mjesecišta, što je med nanim boravkom, koji nije nikakvog truda postedio u nagovarjanju na dobro i u podučavanju svega što bi nam koristili moglo; moraće nas ostaviti, a Bog dobri znaj, hoće li nam tako brzo poslati drugoga kapelana, da nam bude mogao nadomjestiti taj gubitak.

Nemogu zamuditi, a da miloj „N. Slogi“ neodkrijem, barem u koliko mi taj kratak članak dopusta, zaostno nase stanje u ovih stranah; ja mislim da u cijelosti nije zaspunjiva okružja, sto je okolika porečka.

Ne imamo da bi jedne škole u hrvatskom jeziku, premda nared ovuda nezna talijanski, nego netko malo, slovac je oni, koji su najbližiji Poreču, a i ovi jedino stoga, jer su malo, svaki dan u gradu rad jedne ili druge

svake godine, i to prvi put prije, nego li tra-
počne tjerati, drugi put prije nego dodje roj
phylloxera iz zemlje (mjesecu srpnja ili kolo-
voza) i treći put posjeće herbar. U koliko će
ovi pokusi biti uspješni i u koliko praktičniji
za pojedine vinograde, budući uspijev za
ustišenje phylloxere uvelikoj uglijnjeg sumpora
ispak nije poznata sigurna, niti su točno
poznati troškovi radnje sa ovim sredstvom.
Sigurno neće biti manje od 200 fr. na rat,
u koliko nam je poznata inozemna uglijnjeg
sumpora, koja se upotrebljuje za rat (400 do
500 kg.) i cijena njegova (100 kg. 45 fr.)
Posto' mi je obrećen prof. Bolle iz Goriča,
koji se u komisiji nalazi, da će mo u svrem
tom izjaviti, bili će mi moguće o tom u
svoje vremje više progovoriti. Poznatu mi je
u toliko, da će se u početku činiti razni
pokusni u malom, zatim ako uspije u velikoj
Gledajući na veliku pogibiju, koja Ilirantskoj
i Slavoniji prijeti od phylloxere, negledajući na
to, da se ista jak dobro želi i mnogi, te se
sam onda može u uspiješnoj lokalizirati i
uništiti, ako se odmah u početku u vinogradu
opazi, shodno bi bilo, da vis. kr. zemaljska
vlada:

stvari, nu k ovim nepribrajani
niši djevu.

Škole obstoje u Fontani, u N
Vasi, u Zbandaljih i u Baderni, a
četiri su dakako talijanske, a pohodju-
od cisto hrvatske: djece izuzamsi tro-
četvero njih, koja su talijanske ob-
Liepe li mi pravednosti ! Ali

ovu, koja svakomu Hrvatu srdece pove u ovih školački učitelji, svi četiri svećenici, prije nauka *Bogu se može željiti hrvatskom*, a podnećavajući talijanskom jeziku. Sad ponisli su i mila „*Slogo*“, koliko može takova knjiga koristiti onoj jednoj djeći, koja u tudem jeziku nemože razumjeti učitelja, i kod tih muke stoji ovoga dokle u one gledi zasad i prve početke talijanske kulture li to ta pravednost, kojom nas obdaruju naši gospodari?

Za što nisu ovi ljudi pametni savjestni kako i plovani Bačvanski, kada je rekao da ne prodaja svoga uverenja i svoje savjesti za stotinu forintih?

Nas je Barbalić onakov čovek kakogova si mi želimo. On je žitelj okolo Poreča, često prozborio koju je skoli, razjasnilo ljudem, da jedino slavne države u narodnom jeziku, može da prinesi koristi, te u isto doba izjavio da bi on, kad bi mu se škola povjerila, bezplatno podučavao, samo da bi svojemu ljubitelju onu svihrodašku ponudu i korisiti.

To vam je ljubav istinska, ljubav
kršćanska, koja prolazi svoj narod od
srđa ljuberega.

Ziteljstvo je njegove riječi, k sileu
primalo, radovala se na velike, ali
ne mlađe, koja proganja dobre dus-
odnese nam dobjoga kapelana. Taj drž-
ćovjek svake je nedjele u devetoj u-
pred podne hrvatski propovijedao u
crkvi „Gospe andrijevske“ (Madonna degli
Angeli) u Poreču, i svagda je crkva
dubkom, puna bila pobožnih slушaočih,
a njegov svećenički trud dao je dobari
plodoyah, jer ljudi često dolazahu k
iznovjedi.

Njegovo dobro srdeć i požrtvovanje pokazalo se je ove prošle zime u dobroj mjeri, kad je ono nemila po astmu bolest (bila je tako zvana meningit) harala u njekojih selih, okolo. Poreč; nas je Ivan dan i nač hodio sad k jednomu sad k drugomu bolestniku, tjesiv jadnike sborom i tvorom, podjeljujući najpotrebnijim milostinju u kojku je mogao.

Osobita mu je milina bila djeca nauk kršćanski učili, pripravljajući istu na prvu pričest, a u toj velikoj sretnosti je zamislio misao, što je svojim novcem kruh kupovao i gladnjim ga djece i posje-nauka, božegaj razdobljuvaju, svaki dan skoro kroz cijeli korizmav. A djeca su u zimi gola i bosonoga ranu uranila i čekala već oko šeste ure pred crkvom svoga dobrodelnika.

1. Postavljaju barem dva dne strukovnjaka u zemlji, gde se phylloxera nalazi n. p. u Ugarsku, da tamo točno pronađe znakove, koja se u vinogradima pojavljuju na travi, i na kojim usledi toga pojave, i da ovi po znaku porraskretnu prije progrednju svoj vinograde u Hrvatskoj i Slavoniji, da viša ili veća phylloxera u Hrvatskoj i Slavoniji gdje je pak narod nezpozna.
 2. Da leta strogo zabrani uvoz svakoga voća, koji je omotan u lištu grožđa, osim u kojoj dolje prako Trst i Rieka.
 3. Da se pod predsjedništvom riz. kr. zemlje, vlaže, ustanovi komisija, koja bi imala, čim bi se phylloxera, pojavila u kojem vinogradu u Hrvatskoj i Slavoniji zakrijepiti, koja će imati sredstva za lokaliziranje ili uništjenje isto upotrebiti.
 4. Da se nalazi svim kr. županijam i podupunjaljim za gospodarskim područjima, da strate, koji bi u vinogradima somišljivo znakove, tra opazio, odmah prijaviti vrs. kr. zemljišt, da se u vinogradu preizstrali i shodna predrasna upotrebite.

1600 - 1601

Fran Kuralt

veće slastičnaužio se je nas
na, kad su rečena djece prvi put
u k svjetoj pričest (koju je
porečki osobno obavio); taj dan
i broj djece imalo na sebi budi
malične nove obuce, koju je mi-
ruka popa Ivana darovala. Bog
bilo strošku.

Tamo se da će nam g. Barbalic
sto mu iznašamo na vidjelo
djebla koja, buduću on skronan i
svat, nebi nikomu do znanja došla,
koji krije postne i dbove sveće-
nike, postene i gorljive Hrvate, i iskrene
priatelje od srca ljubimo, nemou-
gostu u tajnosti drzati njegova ple-
ćenica djebla.

Ivane predragi, puk Te ovaj u
sudjelišti, svi cemo se Tebe, dokle
nas vede, milo spominjati, i u molitvah
svih Bogu Te preporučivati.

Za trud i požrtvovanje Tvoje, budu-
ći tvoje ovu javnu povijala, a od Boga
plače, on Te pratio u Tvojih koracih.
Sveti puk, kojemu si sada pastir.

U mojih stvoriteljih
Jurinov nevak.

U Cresu 16. jula 1880.

Promi, ljubljena „Sloga“, i od ovog
lata koju novcu, nećeš zamjeriti ako
nebude radostna, ta ti isto malo takvih
koraca. Zalostna je kao majčina suzice.

Moj su imali občinske izbore još
u decembru prošloga leta. Naši dobri
običnici su sve, sto su mogli, da
ostanu na podestarijima. Radi velikih ne-
pučevih, koje nisu mogle naše oblasti
neako propusliti, bili su uništeni naši
člani. Brzo moraju biti drugi.

Mnogo toga bi imao pripovedati,
to su oni uradili u ovih zadnjih mje-
seci, pak i o tom pisale druge novine
da i to prelazim. Najteže nam bilo
postati, kad vlada trčanska i slavna
te u Poreču nije uslijedila naše prava-
venje molite, da nas resi jednom
te pjevacih, da nam posalje kakvog
kontursa, ili da izabere provizorno za-
sustivo.

Na vam, braco pučani stoji! Hoće-
te da vas za uvječni luku nemilim biceom,
koji vas silnoga stoji? Hoćeće se postati
neko varati? Pokazite onomu ne-
pozvanomu gostu, da ste vi gospodari
te mu dajte zaslzenu plaću.

Vas grad obiluje naucnicu svake
vesti i vrhini postejnici, pa pokazite
vama onim, koji nisu za vas, nek se
deši svogega posla.

Znajte još, da se u njihovoj sredini
je čovjek, koji je htio, da za nje-
vnu korist gradite njezakvu cestu na
va račun. — Sto se tim sibilu, svi
radi. Budite na oprezu, vuk dlaku
te ali ešu nikad. — Čuvajte se ga-

Vi Hrvati koji stanujete u sebi
neka na izbor, znajte, da niste samo
pijace franki (porce); neg da mo-
vi kudgod i svoju reči. Kastav,
i ostala mjesto dječe se svojim
iskim zastupstvom, radi i vi, da
niste mogli ponosom kazati pred
nima: „Naša je valjala, tako je mo-
glis.“ Do sgorde više.

Pogled po svetu.

U Trstu 30. srpnja 1880.

Na 18. nastupajućeg augusta nje-
nas cesar Franjo Josip I. doživ-
i pedeset rođendan. Zato se u
prostranoj državi pripravljaju svi
narodi; da taj čepi dan sto ljepe-
se zajedno sa svojim varenim i
Sad se čuje, kao da nij. velje-
i Galiciju, već ako se Poljski i
slože, da ga zajedno kao braća
ju.

Beću su prošli danah imati
velike svećanosti. Dne 15. otvaria-
juća izložba, a dne 18. i slje-
nasla se tamo zadruga austrijskih

streljača. Obrtničke su izložbe ozbiljan
i duboko u napredak i blagostanje naroda
zasjerajući podlivat, zato im se mora-
svaki i svagdje navezeliti i nadarivati te
im pozeliti što veći i ljepši uspjeh. Ali i
streljačka društva imaju mnogo uzvi-
senijih cilja nego li je puka zabava, jer
narod izvežban u oružju jest u pogibiji
prva i najsigurnije uporište mire do-
movine; zato smo i mi prije nekolike
godine bili baš rado primili u ovaj list
kokajući onda viest o ustrojenju jednog
streljačkog društva za cielo ovo Pri-
morje, no žalbože ona se viest nije
obistinila još ni danas. Sa svim tim se
uđemo, što nije bilo da će ipak biti,
pa da će se do drugog sastanka austrijskih
streljača, naime do tri godine, i primorski
streljači nadmetati u strelja-
nju sa svojimi sudržavljeni. Jedni kažu,
da se ljetosnju streljačku sastankom
biti da okonisti ministar grof Taaffe, a
drugi vele, da su to isto namjeravali u
svome stranačku svrhu nasi zasilepljeni
u slavovore. Taaffe da je htio da po-
kaze, kako su slozni i jedinstveni svi
austrijski narodi; a u stavovore i da
dokazu, kako su Njemci uzurpant te
nezadovoljni Taaffejevimi tobože novo-
tarjani. Ali da nisu uspeli ni jedan
ni drugi, jer su Taaffea ovaj put izostali
svi slavenski streljači, a u stavovorem
da volju da se nije niko od Njemaca
tom prigodom javno potužio na Taaffea
i njegovu politiku. Zato su bečki ži-
dovski novinari uprav bicsni, što im
nije poslužio za rukom, izazvali iz dake
ruke pripravljene i tolli zudjenu de-
monstraciju. Nadamo se, ako Taaffe
potraje na svom putu, da će se do tri
godine još i više jediti, jer će onda
siguro i slavenski streljači tū biti.

Dne 15. bijesu izvršeno Turskoj
skupno službeno pismo evropskih
velevlasiht, kojim se izvješće o za-
ključkih berlinske konferencije te ujedno
zahtjeva, da ustupi grčkom kraljevinu
komad svoga grčkog zemljista zajedno
sa Mezovim, Larisom i Janinom. Kako
si može svaki misliti, Grci su se pozurili,
da izjave na tom daru evropskim
velevlascima svoju najvrću zahvalnost.
Ali kao da je grčka radost i zahvalnost
prenaglijena; jer je Turska uprav juče
odgovorila te izjavila rečenim velevlascima,
da ona nepriznaje berlinskih za-
ključaka; a rečene velevlasti kao da
je nemisli oruzjem na to prisiliti. Turska
je nemisli oruzjem na to prisiliti. Turska
veli, da odbije te zaključke, jer su njimi
povredjeni zaključki berlinskog kon-
resa, ali s druge strane da je pripravna,
spoznati su osobno sa Grčkom te
ustupiti joj ono i onako, sto i kako joj
dopušta njezino dostopanstvo i njezina
sigurnost. Da se oseyte Turskoj radi
tog odgovora, velevlasti da će postati
svaka po dva ratna broda pred Cari-
grad, ali samo da se proseću, jer niti
će uzeći soboh vojske, niti će im biti
slobodno, bilo kako, razviti svoju silu,
zato, kako svaki vidi, taj tobožnji euro-
pski pritisak može Tursku i onehajati,
pa i hće. Ali da će se iz ovoga naj-
zad izloči rat, to je stalno, kako je
stalno, da Ruska i Engleska hoće propost
Tursku, a Njemacku i Austriju, da ga
radi poznati uzrokati nečo, dočin Italiju
i Francesku najbrže čekaju, da se u
odlucu eša bacu na stranu Ruske i
Engleske.

Tomu nečelu kao da će prvi pao-
dati s mi balkanski narodi, Bugari na-
me i Grci. Bugari će se dieći, da uzprkos
velevlascim ujedine svoju razkomadanu
domovinu, a Grci da kako onu, sto im
je od velevlasci dosudjeno. A tko će
onda drzati Crnogorce i Arbanase, ako
su se već dosad opet i opet okrvavili
medju sobom, kad će Crnogorec usjed
među Turke? A tko ne-
radi samoubrane uz Turke? A tko ne-
zna, da je u svoje vreme i Srbi
nešto obećala svojoj posestioni Crno-
gori, pa da će morati i radi sebe i

radi nije pograbili oružje, da joj pomogne
pokoriti svoje i njezine neprijatelje, ljute
Arbanase? A kad to bude, hoće li htjeti
Austrija mirno gledati u to divno kolo,
ako je istina, da teži na egejsko more?
Nee. E onda tko će nas obraniti od
strašnog europskog rata, kad ni Ruska
i Engleska neće siguro zaboraviti Grkoh
i Bugarsku, ni Njemačka ostaviti same
Austrije? A Njemačka kao da je već
preuzeo ruku u Carigradu, jer je po-
stala tame svoje vješte ljudi, da budu
Turskoj u svakoj prigodi vieri i pouzdani
savjetnici. To isto je na protivnoj
strani učinila i Franceska, poslasy i
grčku prestolnicu Atenu vrste vojnike
francuske, da grčkoj vojski udare pečat
franceske stege i točnosti. S druge je
pako strane izvjestno, da iz Ruske
dolazi silno oružje u Bugarsku, a k
tomu i dosta novaca tolli u Bugarsku
koli u Crnogoru. Tako sad stoje eto
stvari u Europi.

Njemački car Vilim nalazi se u
austrijskih kupeljih Goslinu. Njemački
prearedjeni crkveno - politički zakoni
bi od cara potvrđeni. Ti zakoni nisu
po volji ni crkvi ni njemačkim na-
prednjakom; jer crkva nije postigla
sto ju ide, a naprednjaci za čim leže,
da name crkvu svagda i svagdje u
suzanjstvu drže. U Francesku su se
stale dosta jasno razlučivati jedna od
druge tako zvane umjerenja i crvena
republika. Ono je vodja Gambetta, a
ovoj Rochedefort, koji je ono pomogao
stvoriti u nevjelinog Napoleona, pa misli
da će sad i Gambetta. Englezzi su grđno
postradali u Afganistanu. Nego to im
sad nije toliko, jer se neimaju česa
bojati od Ruske.

Franina i Jurina

Fr. Gde si Jurina! Kud
so klatis po ovakvoj
vruciš?

Ju. Bil sam ti gde me
nebilo nikad — va
Cresu.

Fr. Pak dragi ti ča je
to tamo? Da se ka-
raju, da se tuku?

Ju. Znaš, kopaća Mata su ti tužili na sud,
jer da te telegrafal ya Luisin i ya Poreš:
neka neputne, da oni vlastotičari potepuju
obdinski inučaj.

Fr. Ma ču. Poveduli su mi u Rabcu, da su
dali siromahom dela, da su Jim dali
pustoga učaka sado traže.

Ju. Ti siromaku vetrnu veruješ. Ter znaš, da
su sv i namni dobrí, kad od nas čegod
trebaju.

Fr. Povej mi kako je to bilo.

Ju. Ovi su ti dali kopćem, avakomu komu
su oteli, del. Bilo ti jih 800, ki bi bili
oteli ih, a nisu iheli ni 400 del.

Fr. Pak, kako je finila ta komedija?

Ju. Oni ki su iheli su ili doma, a oni, ki
nisu, su ih oteli ponitali. Nekako su
se spali, ali je nisu zaboravili. Su tutili
kopća Mata, ki je još pre neg se to
dogodilo odkril magaču Glunti i Kapi-
tanatu. Njemu neko bit ni jer je istinu
govoril, ma njim se vratak kuha.

Fr. Ča za Roga?

Ju. Ma ja, neće bit bez suda!

Književne vesti.

Operka Pavla Šubića Bribirskoga. Spje-
vao Ivan Deepot. Stoji 20. nov. Rodoljubno
sreća video falstno stanje domovine održava o
sudbinu iste to zeli jedino, da se do prva-
njega njezina podigne. Pavlo Šubić Bribirski
hrabri strogog sina Mladenu te mu polata na
srce udes Hrvatske.

Tko loli imati ovo knjižice, neka se obrati
na našeg rednika, koji će ju odmah postati.

• • •

Kod primorske tiskare na Sušaku kod
Rieka izlazi je ovih danački knjižice osmini
u obujem 80 stranica: Rieč istarski Hr-
vatski Talijanom i svim na koje spada. Po-
tukom slavka „I. Istria“ e il nostro confine
orientale. Paolo Fambri, tiskana u „Nova
Antologija“ 1879.

Cijemo, da će ova knjižica izići i na
talijanskim jeziku. Tlocu po točki pobijaju
se i tvrdju Fambrijeva sa svih mogućih
glidista te možemo za sada kazati, da je
sjajno dokazano, čija li je zemlja, koju Fambri
prijava za Italiju. Drugi put obazirat ćešno
se mi u veleraču brošuru i kazati koju
pobit će o njoj. Stoji 70 novč.

* * *

Od ravnateljstva nar. zoologičkoga mu-
zeja u Zagrebu priobčujemo slijedeće:

MOLBA.

„Jugoslavenski imenik bilina“ veleza-
služnoga našeg Dr. B. Šuleka, kao što je i
opet sjajno dokazao veliko bogastvo našega
jezika, tako je dobro došao i jezikoslovac u i
avakon, koji se biljeni bavi, da je tako tako
dokazale su vrlo povoljna ocjene spomenutog
djela. Nema dvoje da narod nas ima može
biti jednako moćito imena za životinje, a i
to je blago što ga valja sakupiti, tim više
sada, od kada oživotvorjenjem akademije zna-
nosti i sveučilišta nastala je sve to veća
potreba, da se jednom ustanovi znanstvena
terminologija i nomenklatura za zoologiju, kao
sto i za drugu znanost.

Podpisati je već drugom prilikom izjavio
svoje moljeno o načinu sakupljanja i sa-
stavljanja hrvatske zoologičke nomenklature; (Rat“ knjiga XXXVI., str. 86—87), nu-
prije nego će se nomenklatura ustanoviti,
treba po mogućnosti sakupiti sve narodno
blago u rukama. Muogo su dobra već sakupili
Štulić, Vuk, Paršić i drugi leksikografi; ali
ovi su desno krivo tumaći imena životinja,
a još često jednostavno dodali dotičnomu imenu
životinju vrlo nedostatan tumac „vrat pice“,
vrat ribe itd. A nemozimo više tražiti od
pukoga jezikoslovnca, pošto sanno zoolog moli-
biti dovoljno vješt označivanju životinja. Muogo
više gradio imamo od Erjavec, Etingera,
Fabera, Froyera, Pančića, Sabljara, Šuloka,
Torbara, Vodoplića, Vukasovića itd., ali i to
nije sustavno uređeno ni ustanovito, zato
vrlo često nosklađno, i to nije ni iz daleka
sve im u način narodu.

Podpisati se već više godina bavi sa-
kupljanjem imena životinja, to ih kani kritički
izraditi i izdavati. Nu pošto su nemaju svuda
dospjeti, to se ovim putem obraća na sve
rodoljubne s molbom, da bi ga u tom podru-
čju prihvati, priobčiti mu imena životinja i
staviti se s njim u sarost, osobito kad bi
trebalo sigurno ustanoviti, na koju živo-
tinjsku vrst spada dotično ime.

Umoljavajući uredništva svih slovenskih,
hrvatskih i srbskih novinava, da bi za volju
same stvari pretiskali ovu molbu.

U Zagrebu 20. srpnja 1880.

A. BRUSINA.

Ob uzgoju repe

(BRASICA RAPA).

(Nastavak).

Bolести repe. — Repe je podvrsta raznog
bolести, kamo ti: 1. susjedna mladih biljaka;
2. rastotci: 3. gužilici (truleti). Susjedno
mladih biljaka može se odstraniti sa ranjom
strotom. Rastotci pak nema leka, posto postaje
od nekih crvičnih. Napokon truleci dolazi od
prekomjerno vlage sa one njivo odstranimo.

Neprijatelji repe. — Najveći neprijatelji
repe su strašni posljednici, juo mušice ili —
čak neki kažu — repeku kuha. Radi ovih
neprijatelja mnogi umni poljodjelci propo-
ruju u razne rokove njihov rep, t. j. da se
jedna kažnja 8 dana nje do druge. Ova mu-
šica ponajviše pojavljuje na mladim bilj-
kama, dočin manje kad starije. Nadalje se
rasto plodno na ranjoi repe, tako, da ih je
odvoj težko sa isti odstraniti. Ja sam ih na-
stojao sa repe odstraniti time, da sam takoru
repu posipavao pepelom, vapnom, sadnom, i
policom sa gnojnicom, ponješas k tomu za-
lijevaju drahama.

Nu pošto neki gospodari skropio repe
odom u kojoj se nalazi neto soli, ili u kojoj
je kuhan Šekspak, stare zandarajuće ribe itd.
Sa svim našim željama je po maljeni nekog
gospodara posjat medju repe konoplje, jer će
njegov miris sasvim odleći ovakove mušice.
Najbolje je pak sredstvo proti mušicama kisa
(dakdi). Također napadaju na repe i gusenice
(repne) proti kojima se ista sredstva, koje gor-
i visko navede.

* * *

Još pri zaglavku ovih nekoliko besjedah
preporučit mi je mom soljaku sijanje i go-
jeo nekih Engleskih repa, koje se u nosije
du u veliko hrave, jerbo se na brzo i plodom
prekomjernim rode, tako da obično jedna
sama teli do 2½ kilograma; kriješto ujihora

